

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 412-01-4/2020/9 EPA 1397-VIII
Ljubljana, 1. 2. 2021

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) kot zainteresirana komisija pripravila

POROČILO

k Predlogu zakona o nacionalnem demografskem skladu – druga obravnava

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 53. seji 28. 1. 2021 kot zainteresirana komisija obravnavala Predlog zakona o nacionalnem demografskem skladu (ZNDS), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po rednem postopku predložila Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija predlog zakona **podpira**.

Komisija ugotavlja, da predlagatelj s predlaganimi zakonskimi rešitvami zasleduje cilj koncentracije vseh naložb države (trenutno v lasti več pravnih oseb, ki zasledujejo različne poslovne cilje, in pogosto ne-optimalno upravljano), z določenimi izjemami, pri katerih mora lastništvo obdržati Republika Slovenija, pri enem upravljavcu.

Predlog zakona tako predvideva preoblikovanje Slovenskega državnega holdinga, d. d. (SDH) v Nacionalni demografski sklad (NDS), pri čemer bi se na navedeni sklad preneslo še večino naložb Republike Slovenije, Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d., Družbe za svetovanje in upravljanje, d. o. o., Družbe za upravljanje terjatev bank, d. d., in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Z navedenimi spremembami naj bi se poenostavilo strukturo upravljanja naložb države, jasneje opredelilo namen in merila upravljanja državnih naložb in zagotovilo višjo donosnost iz naslova državnega premoženja. Prihodke iz navedenih naložb naj bi se namenilo predvsem sedanjim in prihodnjim generacijam upokojencev (na podlagi sofinanciranja obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter sofinanciranja politike za skrb za starejše) ter izvajanju ukrepov družinske politike. Del premoženja naj bi se v skladu s predlogom zakona namenilo za akumulacijo premoženja NDS za nedoločen čas oziroma trajno, kar bo zagotovilo trajno rast sklada, na podlagi česar bodo imele po napovedi predlagatelja korist tako sedanja kot prihodnje generacije upokojencev.

Predlog zakona predvideva tudi določitev strategije upravljanja naložb NDS, s katero se bo nadomestilo strategijo upravljanja naložb države in ki bo temeljila na klasifikaciji

posameznih skupin naložb, ki se jih bo upravljalo in z njimi razpolagalo na različne načine.

Predvidena je tudi določitev kodeksa korporativnega upravljanja, ki določa načela in pravila ravnanja NDS in družb s kapitalsko udeležbo NDS; letnega načrta upravljanja naložb; postopkov upravljanja naložb in pravno-organizacijske oblike NDS, njegovih organov, vključno z njegovimi pristojnostmi in odgovornostmi.

Komisija je z vidika posebnega pomena, ki se ga v predlogu zakona posveča vprašanju medgeneracijske solidarnosti, na sejo povabila Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) in Mladinski svet Slovenije. Medtem kot se ZDUS vabilu na sejo ni odzvalo, je bila komisija seznanjena s stališčem Mladinskega sveta Slovenije (MSS), ki sicer izraža podporo vključitvi njihovega predstavnika v nadzorni svet NDS, a obenem opozarja, da bi bilo treba temu primerno prilagoditi pogoje za zasedbo predvidenega mesta v nadzornem svetu NDS. MSS namreč ocenjuje, da bo na podlagi nekaterih pogojev za zasedbo mesta člana nadzornega sveta, zapisanih v drugem odstavku 48. člena, nemogoče zagotoviti njihovo predstavništvo v nadzornem svetu NDS. Poleg pogojev, ki jih za člana nadzornega sveta predvideva Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), predvideva pridobljeno izobrazbo po študijskih programih druge bolonjske stopnje ter pet let ustreznih delovnih izkušenj iz vodenja in upravljanja ali nadzora gospodarskih družb. Če se torej želi dejansko zagotoviti možnost, da se v nadzorno funkcijo na delovanjem sklada vključi predstavnik iz mladinskega sektorja, bi bilo treba po oceni MSS za njihovega predstavnika narediti izjemo in navedene pogoje ustrezno znižati (na doseženo izobrazbo po študijskih programih prve bolonjske stopnje in ustrezna prilagoditev pogoja, povezanega z delovnimi izkušnjami). Predlagatelj je v zvezi z navedenim podal pojasnilo, da morajo vsi člani nadzornega sveta izpolnjevati enake pogoje, saj tako zahtevajo Smernice OECD za korporativno upravljanje družb v državni lasti (poudarek na strokovnosti nadzorstvene funkcije).

MSS hkrati opozarja na četrti odstavek 38. člena predloga zakona, v skladu s katerim naj bi NDS vsako leto za ukrepe družinske politike namenil 10 % dividend, prejetih v preteklem letu. MSS meni, da bi bilo treba že vnaprej bolj jasno opredeliti, za katere namene se namerava porabiti navedena sredstva iz naslova dividend, saj bi mladi želeli, da se jih nameni za razreševanje njihovih konkretnih težav, ki so trenutno najbolj pereče, kot je npr. stanovanjska politika, in ne na splošno za socialne transferje.

Komisija ugotavlja, da obravnavani predlog zakona doživlja podobno usodo kot Zakon o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, katerega sprejem se prav tako odmika že več let, saj so interesi posameznih interesnih skupin tako raznoliki, da ni možno najti soglasja o glavnih vprašanjih njegove vsebine in implementacije. Tako tudi v zvezi s tem predlogom zakona komisija ugotavlja, da se je Ekonomsko-socialni svet sicer s predlogom zakona seznanil in da ga je večkrat obravnavala pogajalska skupina, da pa je ostala razprava na ravni konceptualnih vprašanj, kjer so bila velika razhajanja, o sami predlogih členov pa ni bilo opravljene poglobljene razprave.

Prav tako je bila seznanjena, da predstavniki interesov delojemalcev v primeru sprejema zakona že vnaprej napovedujejo sprožitev postopkov za pridobitev zahtevanih najmanj 40.000 podpisov volivk in volivcev za vložitev zahteve za razpis zakonodajnega referendumu. Predstavniki interesov delojemalcev namreč ocenjujejo, da predlog zakona

ni ustrezen, saj se lahko iz nekaterih zakonskih določb (38. člen) sklepa, da se bo iz dividend, pridobljenih od naložb NDS, financiralo številne politike, ki se dotikajo starejših in družin, ki bi jih že sedaj moral financirati proračun (npr. omenjena gradnja domov za starejše). Opozarjajo tudi, da nikjer nista natančno opredeljena pojma »politike za skrb za starejše« in »ukrepi družinske politike«, ki sta sama po sebi zelo široka, hkrati pa tudi zahtevata precejšnja sredstva. Opozarjajo, da glede na predvideno tekočo porabo v višini 60 % prejetih dividend na letni ravni in 40 % za akumulacijo (skupaj predvidenih 150 mio evrov dividend letno), to pomeni okrog 60 milijonov evrov letno za akumulacijo in preostalih 90 milijonov evrov letno za financiranje tekoče porabe NDS. Kot primerjavo, za kakšna sredstva gre, navajajo, da se posledice 21. in 22. člena Zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUPOPĐVE) v zvezi z možnostjo odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavcem, ki izpolnijo pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine v skladu s prvim in četrtem odstavkom 27. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ocenjuje v višini 50 mio evrov. S tega vidika izpostavljajo vprašanje dejanskih učinkov predloga zakona na želeno stabilnost sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Predstavniki interesov delojemalcev opozarjajo tudi na nedoslednost predloga zakona, saj ta v 1. členu govori o prenosu naložb posameznih aktualnih upravljavcev naložb Republike Slovenije na NDS, v prehodnih določbah pa o pripojitvi teh istih posameznih upravljavcev k NDS. Prav tako naj ne bi upošteval posebnosti družb, ki se združujejo (SDH še ni zaključil postopkov izplačevanja odškodnin (aktualnih ostaja 60 mio evrov oblikovanih rezervacij); KAD je upravljavec SODPZ in v skladu z zakonodajo tudi prekrškovni organ, pri čemer predlog ZNDS v 35. členu predvideva, da se njegovo premoženje lahko uporablja le za namene, skladne z ZNDS, torej ne za izplačilo odškodnin, upravljanje SODZP, stroške dela in materialne stroške) itd.). Opozarjajo tudi, da nekatere družbe, ki naj bi se jih preneslo na NDS, za takšen prenos niso primerne, saj npr. opravljajo javno gospodarsko službo in so imetnice koncesij, njihov namen pa ni ustvarjanje in delitev dobička, ali pa ne dosegajo dovolj visokih donosov za investiranje v druge finančne naložbe. Za nekatere med njimi se kaže tudi tveganje po zagotavljanju dodatnih sredstev za njihovo delovanje, kar bi prav tako v prihodnje lahko vplivalo na stabilnost pokojninske blagajne. Kot ključno skrb pa izpostavljajo določbe 26. člena predloga zakona glede minimalnega deleža v strateških naložbah sklada (50 % in en glas), kar lahko vodi do (tudi nepremišljene) odprodaje pomembnega dela strateških naložb države (npr. v Luki Koper, Slovenske železnice, elektro-energetska podjetja itd.) in njihov postopni prehod v tujo last, s čimer smo v preteklosti že bili soočeni.

V razpravi je bilo izpostavljeno tudi vprašanje, ali predložene zakonske določbe dejansko sledijo osnovnemu namenu demografskega sklada, kot je zapisan v 8. členu ZPIZ-2, to je sofinanciranje obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, saj je predlog zakona, kot je bilo v razpravi večkrat opozorjeno, zastavljen veliko širše (predvideno sofinanciranje politike skrbi za starejše in družinske politike). Na podlagi navedenega je bilo pozvano k sprejemu takšnih zakonskih določb, ki bodo omogočile varno starost ne zgolj trenutni generaciji upravičencev iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ampak na dolgi rok tudi vsem naslednjim generacijam.

Komisija je na podlagi razprave državnega svetnika Danijela Kastelica podprla njegov predlog amandmaja k 48. členu predloga zakona, ki ga je podal v imenu Nacionalnega sveta invalidskih organizacij, **in predlaga pristojni Komisiji za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, da ga povzame v svojem mnenju ter predlagatelja in ostale kvalificirane predlagatelje amandmajev pozove, da amandma proučijo in ga predložijo v obravnavo in sprejem pristojnemu Odboru Državnega zbora za finance.**

Predlog navedenega amandmaja se glasi:

K 48. členu:

Prvi in drugi stavek prvega odstavka 48. člena predloga zakona se spremenita tako, da se glasita:

»Nadzorni svet sklada ima dvanajst članov. Osem jih imenuje državni zbor, in sicer pet na predlog poslanskih skupin, upošteva številko njihovih poslancev, enega na predlog Zveze društev upokojencev Slovenije, enega na predlog Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije in enega na predlog Mladinskega sveta Slovenije.«

Obrazložitev:

Predlaga se, da se v sestavo nadzornega sveta Nacionalnega demografskega sklada vključi tudi predstavnik invalidov (poleg predstavnika starejših in mladih), saj je eden glavnih namenov sklada ne samo sofinanciranje obveznega pokojninskega, ampak tudi invalidskega zavarovanja, in sicer na podlagi medgeneracijske solidarnosti.

Za področje pokojninskega zavarovanja in medgeneracijske solidarnosti predlog zakona že predvideva ustrezno zastopstvo s strani Združenja upokojencev Slovenije in Mladinskega sveta Slovenije, medtem ko je bil iz sestave nadzornega sveta izpuščen predstavnik področja invalidskega varstva, kljub temu, da se pomemben del predvidenih nalog sklada nanaša tudi na sofinanciranje pravic iz invalidskega zavarovanja. Ker vse invalide v državi že po zakonu zastopa Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS), se predlaga, da Državni zbor enega člana imenuje tudi na predlog NSIOS. S tem se bo v nadzornem svetu sklada zagotovila ustrezna zastopanost posameznih družbenih skupin, v skladu z namenom sklada.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Sekretarka komisije
mag. Nuša Zupanec, l.r.

Predsednik komisije
mag. Peter Požun, l.r.